

kedaj pamet srečala, čeravno vidita nesrečne nasledke liberalizma in sploh neverstva. Za njima je zajamral ljubljanski poslanec Dolfi Schaffter obžaloval, da veliki državni dolgovi za obresti požrejo na leto 112 milijonov dačnih goldinarjev in l. 1878 celo 121 milijonov. Toda vse liberalne tožnike ministrov prekosil je poslanec Skene iz Dunaja. Rekel je: finančni minister sedi na ministerskem stolu 5 let, in v teh letih je državne stroške pomnožil za 80 milijonov, čeravno je državnega premoženja prodal za 105 milijonov. Kaj bodo naši otroci rekli? Vsled znanega „kraha“ l. 1873 je vzel 85 milijonov na posodo, kam jih je spravil, tega nam še ni povedal. Zlati dolg 48 milijonov v spomladi ni izdal, sedaj pa ne more dobrega kupca dobiti, med tem pa je od juda Rothschilda izposodil 45 milijonov; tako se bližamo vsaki den bolj — državnej krizi. Vlada je od davkeplačilcev iztirjala in prejela neizmerno veliko milijonov, a opravila ž njimi ni veliko; edina skrb bila njej je: ostati na kormilu in je veliko porabila v to, da si je večino v tej zbornici poslancev ohranila (oho). Taka vlada, taki ministri pač najboljše storijo, ako brž — odstopijo. Toli kim napadom nasproti finančni minister ni mogel molčati. Oglasil se je tedaj in krepko in glasno odbil napade liberalnih poslancev rekoč: čudim se, kako liberalni in ustavoverni poslanci napadajo moje postopanje, jaz sem gospodaril, kakor so meni ovi gospodje sami po svojih sklepih v tej državnej zbornici velevali. Tako so mi tudi l. 1873. dovolili vzeti 85 milijonov na posodo, da pomagam po „krahu“ poškodovanim, kar sem tudi storil; 67 milijonov sem razdelil železnicam; 18 milijonov pa obrnil za posojilnice; 7 milijonov sem dobil vrnjenih, 12 še pričakujem in drugih 66 milijonov?? Tega minister ni povedal.

Vsled takega zagovora bili so poslanci še bolj nevoljni in bila je za jezno liberalno večino prava sreča, da njej je poslanec in liberallec Wolf-rum pomagal iz zadrege rekši: res je, veliko nas stane sedanja vlada, a ona tudi veliko stori in izvršuje naše „velikanske“ (? Ured.) misli; ona je nesrečni konkordat podrla in mešnikom upljiv vzela, ona je uvedla novo šolo in porotniške sodnije, zboljšala civilno in kazensko pravdanje (na pr. bagatelno postopanje?) in železnicam pomagala na zdrave (? Ured.) noge. Bodimo složni in podpirajmo svoje sedanje liberalne ministre in sprej-mimo proračun za l. 1877. No, in to se je tudi zgodilo; vkljub velikej jezi so si liberalni gospodje v roke segnoli in z vsemi proti 7 glasom davke-plačilcem naložili kakih 405 milijonov. — Kedaj bo tukaj enkrat že boljše?!

Cerkvene zadeve.

Šolske sestre na Štajerskem.

VII. Poslopje „šol. sester“ v Algersdorfu, sedež matere prednice, je kaj lepo zidovje, 2 nad-

stropja visoko z mnogimi prostornimi, snažnimi in prijaznimi sobami. Sprednje stenje gledi proti mestu Gradcu, kakor da bi vabilo mladino k sebi. Zelo v sredini je kapelica posvečena bl. Devici Mariji. Blagoslovili so toto hišo božjo rajni sekovski škof Otokar Marija 31. oktobra 1856 leta. Vseh „sester“ ki spadajo pod mater prednico v Algersdorfu je 86. Izmed teh je 62 z obljubami, druge so v tako imenovanem novicijatu. V „matiški hiši“ v Mariboru je vseh „sester“ skupaj 26. Obe-dve matiški hiši imate odgojilnice — penzionate, v ktere se sprejemajo deklice za poduk, kakor tudi kandidatnje, ki hočejo k družbi „šol. sester“ pristopiti.

Akoravno so „šol. sestre“ v oziru svojega notrajnega in zunajnega društvenega življenja med seboj popolnem jednake, vendar niso tako gledé svojih opravil. Delijo se v 2 dela: 1) sestre učiteljice; 2) sestre, ki se pečajo z domačimi opravki. Od deklic, ki želé v društvo „šol. sester“ stopiti, se posebne za ta lepi stan potrebne lastnosti tirjajo. V „matiški hiši“ v Algersdorfu so sledeče pogodbe: 1) da je deklica rojena od zakonskih starišev; 2) čisto, čednostno življenje; 3) telesno in duševno zdravje; 4) ne sme se nobeden primerljaj najti, da bi v družini bil kak ud zmešane pameti; 5) da družina ni žovasta (škrofulozna); 6) duševna zmožnost, da zamore deklica učiteljski kurs dovršiti, 7) da je ponižna, odkritosrčna, ubogljiva: lastnosti, brez katerih se samostansko življenje ne da misliti, niti nima obstanka; 8) potrebno premoženje, da se zamore deklica med tem, ko se za učiteljstvo pripravlja, z živežem in z vsem potrebnim preskrbeti; 9) da ima ob času pripravljanja za stan „šol. sester“, snažno in čedno obleko; pri preoblačenju še mora vložiti 70 goldinarjev za duhovsko obleko „šol. sester“. Pri tistih deklicah, ki ne mislijo postati učiteljice so v obče jednake pogodbe za sprejem v društvo, izvzemši 6. in 8. točko; morajo biti razumne in zastopne, ter vedeti pravilno pisati in brati. Deklice, ki se hočejo temu lepemu namenu posvetiti, se navadno sprej-mejo med 15. in 16. letom v hišo „šol. sester“, da se tam ločene od svetá leži za podučevanje pripravljajo. Med 18.—20. letom *) morajo ostre skušnje pred posvetno šolsko gosposko prestati. Na to se pripravlja pod imenom „kandidatinja“. Po dobro prestani skušnji zadobi kandidatinja obleko „šol. sester“ in živi odzdaj kot „novicinja“ v društvu. Novicijat ali preskušnja je začetkoma trajala 1 leto, zdaj navadno trpi 4 leta. Med tem časom je „novicinja“ pod nadzorništvom za to odločene „sestre“, ki jo podučuje v dubovskem življenju. Po preteklem letu stori novicinja začasno

*) s tem je popravljena pomota v 43. št. „Gosp.“, kjer je omenjeno bilo, da mora deklica vsaj 18 let stara biti, da se k „šol. sestram“ sprejme, ker že pred temi leti lahko v hiši njihovi stannje; v 18.—20. letu že mora skušnje dokončati.

obljubo na 3 leta, in po preteklih 3 letih proste obljuje (vota simplicia) za celo življenje. —

Drugi oddelek „šol. sester“ so tisti, ki se za hišna opravila odloči. One so „sestram“ učiteljicam popolnem jednake, le da njim ni treba za učiteljstvo pripravljati se. Sprejemljejo se do 26. leta v društvo.

V šolah podučujejo „šol. sestre“ v vseh od deželjske gosposke za učilnice odločenih predmetih. Kar pa je za deklice v šoli „šol. sester“ še najbolj imenitno, je to, da dobivajo tudi poduk v vsem, kar je pridni deklici, skrbni gospodinjji znati potrebno: šivati, plesti, najpotrebnejšo obleko napravljati, gospodinjska opravila: pri hiši, kuhni, živini itd. Po priznanju šolske oblasti zadostujejo „šol. sestre“ v poduku popolnem tirjatvam sedaj-nega časa. Mnoga pohvalna pisma, in priznanja od strani šolskih nadzornikov, in od strani starišev, hvaležnost otrok, ki so bili od „šolskih sester“ izrejeni in podučeni, jih priporočujejo nad vse učiteljice za deklinško mladino. Da one leži in z večim uspehom delajo za odrejo deklic, nego učitelji, bo gotovo rad vsak nepristranski razsojevalec pripoznal. Ne da se tajiti njih veči veljavi tudi nasproti posvetnim učiteljicam. Razloček med posvetnimi učiteljicami *) in v duhovskem društvu živečimi „sestrami“ se mi zdi, kakor med dojnico in ljubeznjivo materjo. Prva dela in skrbi za otroka, ker je v taki službi, druga pa dela z materno ljubeznijo in skrbjo. Zraven tega se pa ves poduk pri „šol. sestrah“ godi na krš. podlagi v smislu sv. naše vere. Ljubezen do uka, krš. življenja se vzbuja v mladem sreju deklic z svetlim zgledom krš. učiteljic. Ker otroci vidijo in spoznajo, da jih „sestre“ ljubijo, jim tudi ljubezen in udanost nasproti prinesejo, njih mlada srca se odprejo za nauke, kakor glavica rože pri vzhajajočem solncu. Od tod tudi velik uspeh, ki ga imajo „šol. sestre“ pri podučevanju otrok. Nepristranske višje oblasti so to rade pripoznale. Kdor je bil navzoč pri skušnjah „šol. sester“, bode tudi pripoznal, da smo premalo nego preveč povedali.

Naj bi se toraj pravi prijatelji mladine ne ustrašili truda in žrtev, upeljati „šol. sestre“, kjerkoli se le nekoliko dá. Nikakor se ne sme mrzlo gledati k temu, kdo uči mladino, in kako se podučuje. V prvi vrsti pa je to dolžnost č. duhovščine. Z vsemi silami in pripomočki, ki nam jih ozke meje šol. postav pripuščajo, se ravno duhovniki za to potegovati morajo, da bode rešena mladina. Vzeli so nam sicer šole, in malo še manjka, da nas še niso iz tistih popolnem izsuvali: pa ljubezni do mladine, radodarnosti in skrbi za toisto nam niso ter nam tudi ne morejo vzeti.

Fr. Zmazek.

*) Kakor so protestanti s svojimi dijakonisi fjaško naredili, tako se bode tudi pred ali pozneje pri nas zgodilo s posvetnimi učiteljicami. Za poduk in odrejo otrok je nekaj več potrebno, kakor abc znati; slabe ženske moči podpira in vzdrža le versko prepričanje. Pis.

Gospodarske stvari.

Naprava gnojnih gred v prirejo rane zelenjave.

M. Namen gnojnih gred je: prireja zelenjave in drugih sadežev po umetnem pregrejanju zemlje in zraka v kratkejšem in v ranejšem letnem času, kakor pa se to v prosti zemlji pod milim nebom dognati da.

Gnojna greda se mora tedaj na solnčnatem, proti ostrim vetrom zavarovanem prostoru napraviti, kjer se zrak tudi spomladanskemu solncu lahko in izdatno pregreti da.

Da se pa zemlja in zrak pregreje, za to se vzame črstev, frišen konjski gnoj, ki nakopičen in trdno stlačen zavreje in močno gorkoto od sebe daje. Kolikor prej se gnojna greda naredi, toliko bolj na debelo se mora gnoj nakupičiti. Grede januarja in februarja narejene potrebujejo po tri črevelje debelih plasti, pozneje po poldrugi do dva črevelja debelih. Še pozneje narejene se smejo iz smesi iz gnoja in listja narediti ali celo samo iz listja, pri čemur pa je treba paziti na to, da se listje boljna debelo nakopiči. Temu nasproti se v novejšem času tudi tako imenovane mrzle ali hladne gnojne grede delajo brez vse gnojne podlage, ki se samo po solnčnih žarkih skozi okna tako pregrejejo, da oziroma stroškov skoraj isti dobiček prinašajo, kakor tople grede in se tedaj skoro od vseh strani priporočajo. Namesto steklenih oken se lahko vzamejo okvirji z oljnatim papirjem prepreženi, zlasti za rano prirejo raznih sajenik, kakor to v mnogih krajih z velikim pridom narejajo. Gnojne grede so stalne, t. j. precej globoke jame, so z debelimi deskami obite ali pa obzidane, ki se z gnojem napolnijo. Ali take niso tako navadne in se ne priporočajo toliko, kolikor premakljive gnojne grede. Za te se jame le za poldrugi črevelj globoke napravijo. Zaboji iz debelih desk so prenesljivi, ki se nad gnoj, kateri je v jamah nakopičen, postavijo. Napravijo se tedaj črevelj globoke jame za črevelj širje in dalje, kakor je gredni zaboj, ki mora nekoliko nagujen biti. Gnoj se naloži v čveterovoglati kup, ki je širok, kakor jama. Kratki in dolgi gnoj se mora dobro pomešati in enakomerno nakupičiti. Ko je kup gnoja naložen, se zaboj na njega postavi, gnoj stepta in zaboj z okni ali deskami pokrije, na kar se greda kmalu začne vgrévati. Kakor hitro je najhujša vročina minila, se nanosi na gnoj za pol ali tri četrti črevelja visoko dobre prsti za gnojne grede, ki mora pa skozi mrežo posejana biti. Na to se potem seje ali sadi, kar koli se potrebuje ali hoče.

Ko nekoliko časa preteče, začne greda zopet hladna postajati; da se greda dalj časa topla obdrži, se mora od zunaj zaboj z čvrstim gnojem na debelo zadeliti in to tolikokrat ponoviti, kolikorkrat greda začne hladna postajati.

Zaboj gnojne grede se iz 4 debelih desk